

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра ботаніки і методики викладання природничих наук

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

КАРПОЛОГІЯ

(назва освітнього компонента)

підготовки _____ бакалавра _____

(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ А4 Середня освіта _____

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми

Середня освіта. Біологія та здоров'я людини

(назва освітньо-професійної освітньо-наукової/освітньо-творчої програм)

Луцьк – 2025

Силабус вибіркового освітнього компонента «Карпология»
підготовки бакалавра галузі знань «А Освіта», спеціальності «А4 Середня освіта» за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Біологія та здоров'я людини»

Розробник: Фіщук Оксана Сергіївна, доктор біологічних наук,
професор кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук

Погоджено
Гарант освітньо-професійної
програми

Олена ДМИТРОЦА

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
ботаніки і методики викладання природничих наук
протокол № 1 від 01.09.2025 р.

Завідувач кафедри:

Оксана ФІЩУК

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо-наукова/освітньо-творча програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна (очна) форма здобуття освіти	А Освіта А4 Середня освіта Середня освіта. Біологія та здоров'я людини «Бакалавр»	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2-й
		Семестр 1 -ий
ІНДЗ: <u>немає</u>		Лекції - 10 год.
		Практичні -20 год.
		Самостійна робота - 110 год.
	Консультації - 10 год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача (- ів)

Викладач: Фіщук Оксана Сергіївна

Науковий ступінь: доктор біологічних наук

Вчене звання доцент

Посада професор кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук

Контактна інформація Fishchuk.Oksana@vnu.edu.ua

Дні занять: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

АНОТАЦІЯ КУРСУ

1. Карпология – розділ морфології рослин, що вивчає функції, форму і будову плодів та насіння. Головними завданнями карпології є дослідження морфогенезу плодів і насіння та розроблення їхньої класифікації. Вона тісно пов'язана з систематикою рослин, філогенетикою й еволюцією. Карпологічні ознаки окремих видів, родів, родин є досить стійкими, тому дуже важливі при визначенні тих чи інших таксонів квіткових рослин, у напрямку систематики.

Метою викладання навчальної дисципліни «Карпология» є вивчення морфології плодів і насіння має не лише теоретичне, а й практичне значення, зокрема для контролю насіннесвих лабораторій, насінництва у господарській діяльності, у карантинних службах.

2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Карпология» є дослідження морфогенезу плодів і насіння та розроблення їхньої класифікації. Вона тісно пов'язана з систематикою рослин, філогенетикою й еволюцією. Карпологічні ознаки окремих видів,

родів, родин є досить стійкими, тому дуже важливі при визначенні тих чи інших таксонів квіткових рослин, у напрямку систематики.

3. **Soft skills:** комунікабельність; ввічливість; креативність; чесність; навички міжособистісного спілкування; професіоналізм; відповідальність; вміння працювати в команді; розвиток лідерських навичок; знання професійної етики.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Будова плоду					
Тема 1. Вступ. Значення плодів. Визначення терміну «плід».	19	1	2	8	1
Тема 2. Перехід від голонасінних до насінних рослин.	10	1	2	8	1
Тема 3. Цикл відтворення покритонасінних.	12	1	2	8	1
Тема 4. Будова квітки.	12	1	2	12	1
Тема 5. Плід. Будова плоду.	12	1	2	12	1
Тема 6. Гінецей – структурна основа плоду. Типи гінецею.	19	1	2	12	1
Разом за змістовим модулем	84	6	12	60	6
Змістовий модуль 2. Анатомія плоду та принципи класифікації плодів.					
Тема 7. Анатомія оплодня. Способи розкривання і розпаду плодів.	16	1	2	10	1
Тема 8. Апокарпні плоди. Синкарпні плоди.	16	1	2	10	1
Тема 9. Гетерокарпія, супліддя	16	1	2	15	1
Тема 10. Принципи класифікації та номенклатура плодів	18	1	2	15	1
Разом за змістовим модулем 2	66	4	8	50	4
Всього годин	150	10	20	110	10

Перелік тем лабораторних робіт та розподіл балів для студентів денної форми навчання

№ з/п	Тема	К-сть год	К-сть балів
1	Значення плодів у житті рослин, тварин, людини. Цикл відтворення покритонасінних Типи насінин	2	10
2	Будова квітки	2	10
3	Плід. Будова плоду.	2	10
4	Гінецей – структурна основа плоду. Типи гінецею.	2	10
5	Анатомія оплодня. Способи розкривання і розпаду плодів	2	10
6	Апокарпні плоди. Синкарпні плоди	2	10
7	Плодоношення	2	10
8	Принципи класифікації та номенклатура плодів	2	10
9	Розвиток зародка (ембріологія)	2	10
10	Будова насінини	2	10
	Залік		100
	Разом	20	100

Завдання для самостійного виконання

1. Плодоношення.
2. Розвиток зародка.
3. Будова насінини.
4. Типи насінин
5. Способи поширення плодів та насіння.
6. Зоохорія
7. Анемохорія.
8. Баллістохорія
9. Гідрохоріяю.
10. Антропохорія.
11. Поєднання способів дисемінації.
12. Практичне значення карпологиї.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти. При вивченні освітнього компонента студент мусить дотримуватися таких правил:

1. Не спізнюватися на заняття; перед початком заняття вимкнути звук засобів зв'язку (мобільний телефон, смарт-годинник тощо).
2. Не пропускати заняття без поважної причини, у разі відсутності прошу попередити та опрацювати матеріал самостійно.
3. Здійснювати попередню підготовку до лекційних та практичних занять згідно з переліком рекомендованої літератури.
4. Згідно з календарним графіком навчального процесу здавати всі види контролю.
5. Брати активну участь в навчальному процесі.
6. Бути терпимими, відвертими і доброзичливими до однокурсників та викладачів, а також відкритими до конструктивної критики.
7. У процесі навчання дотримуватись принципів академічної доброчесності.

Оцінювання здійснюється відповідно до [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського Волинського національного університету імені Лесі Українки](#)

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування. Оцінка за кожну виконану лабораторну роботу становить 2 бали за теоретичну підготовку і 2 балів за виконання роботи, разом 4 бали. Максимальна кількість балів, які може набрати студент – 100.

Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосується тем, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко. Завдання для самостійного опрацювання входять в структуру практичних занять та оцінюються в процесі лабораторних занять при виконанні навчальних завдань.

У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання ОК відбувається на платформі дистанційного навчання ВНУ імені Лесі Українки з використанням електронного освітнього ресурсу «Карпология» Office 365 відповідно до [Положення про дистанційне навчання](#) та додаткових розпоряджень ректорату.

Політика щодо академічної доброчесності. Студенту необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально) не привласнювати чужу інтелектуальну працю; у разі цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць, та ін., необхідно вказувати посилання на першоджерело. У творчих, дослідницьких, методичних роботах, при виконанні самостійної роботи, слід аргументовано доводити і висловлювати власну думку, спираючись на знання та уміння, здобуті у процесі навчання у ЗВО.

Викладач і студент мають дотримуватись [ст. 42 Закону України «Про освіту»](#). Усі студенти повинні ознайомитись із основними положеннями [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) та [Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Лекційний матеріал і практичні роботи зі змістового модуля 1 мають бути виконані до проведення модульного зрізу 1. У випадку невиконання практичних робіт і не відпрацювання відповідного лекційного матеріалу ЗО не допускається до написання модульного зрізу 1. Відповідно подібні вимоги і до виконання практичних робіт і відпрацювання лекцій до модуля 2. Після отримання оцінок за поточний і проміжний контроль знань здобувач освіти допускається до складання іспиту. Терміни проведення іспиту визначаються розкладом екзаменаційної сесії. У разі не складання іспиту, здобувач освіти може перездати його двічі. Розклад ліквідації академічної заборгованості передбачений розкладом екзаменаційної сесії.

Можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті. У випадку якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному національному університеті імені Лесі Українки [1_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._2_ред.pdf \(vnu.edu.ua\)](#) зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту освітнього компонента (окремій темі або змістовому модулю).

У неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компонента (окремій темі або змістовому модулю), дозволяє набрати студенту 10 балів;

- підготовка конкурсної наукової роботи з біології - 10 балів;

- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт: на I-у етапі - 10 балів, на II етапів - 20 балів.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. За активну участь у громадському житті факультету студент може отримати до 5 додаткових балів з одного ОК.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль – залік. Загальна оцінка підраховується як сума поточного оцінювання.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, здобувач освіти складає залік у письмовій формі. Здобувачу освіти пропонується три відкритих питання, за відповіді на які він може отримати максимум *100 балів*. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання. Для складання заліку потрібно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою.

Питання для підсумкового контролю (залік)

- 1 Вступ. Значення плодів. Визначення терміну «плід».
2. Перехід від голонасінних до насінних рослин.
- 3 Цикл відтворення покритонасінних.
4. Будова квітки
5. Плід. Будова плоду.
6. Гінецей – структурна основа плоду.
7. Типи гінецею.
8. Анатомія оплодня.
9. Способи розкривання і розпаду плодів.
10. Апокарпні плоди.
11. Синкарпні плоди
12. Гетерокарпія, супліддя
13. Плодоношення
14. Принципи класифікації та номенклатура плодів
15. Розвиток зародка (ембріологія)
16. Будова насінини.
17. Типи насінин
18. Способи поширення плодів та насіння.
19. Зоохорія
20. Анемохорія.
21. Баллістохорія
22. Гідрохоріяю.
23. Антропохорія.
24. Поєднання способів дисемінації
25. Практичне значення карпології.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з формою контролю - залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

V. Рекомендована література

1. Fishchuk O., Kostruba N., Chmil N. Comparative flower morphology in *Allium sativum* L. (Amaryllidaceae). *Modern Phytomorphology*, 2023. 17. P. 109–112. <https://doi.org/10.5281/zenodo.200121>
2. Одінцева А. В., Фіщук О. С., Данилик І. М. Еволюційна й екологічна інтерпретація структури плодіводнодольних рослин флори України. *Біологічні Студії / Studia Biologica*. 2022. 16 (3). С. 83–100. <http://dx.doi.org/10.30970/sbi.1603.688>
3. Odintsova A., Fishchuk O., Scrypec K. I., Danylyk I.M. Systematic treatment of morphological fruit types in plants of the class Liliopsida of the flora of Ukraine. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2021. №12(3). P. 375–382